

Аналіз структури шкіргалантереї, яка реалізується в Україні

Вузлова проблема шкіряної промисловості України і всього світу дефіцит сировини. Її резерви зараз майже вичерпані, так як темпи зростання населення земної кулі випереджають приріст поголів'я худоби. Тобто значне розширення виробництва призведе до виснаження сировинної бази, і як наслідок – спад в галузі. Але великі резерви сировини знаходять в втратах при заготівлі шкур, консервуванні, транспортуванні, виробництві шкіри.

В останні три роки на світовому ринку шкіри відбувались зміни: ослаблення ведучих європейських та амерканських виробників і швидкий підйом східних країн (Китай, Тайвань, Корея, В'єтнам, Гонконг). Основи цього закладались в шестидесяті роки, коли "брудне" виробництво шкір витіснялось з Північної Америки та Європи на Схід в мало розвинуті країни (3).

Спільно проблемою шкіропереробної галузі є дефіцит сировини. Він викликаний зниженням поголів'я худоби та постійним попитом на продукцію з натуральної шкіри. А у зв'язку із епідемією коров'ячого сказу та ящуру в Європі виник дефіцит важкої сировини. Це результат забою тварин віком тільки до тридцяти місяців (2).

Цікава ситуація на світовому ринку шкіряного виробництва: ще 60 рр. почалось витіснення його з Європи, північної Америки на Південь Сходу. Причини: дешева робоча сила розвиваючихся країн, економічна небезпека, яку несе з собою шкіроперероблювальна галузь.

З 1975 року в розвинутих країнах відмічаються 10%-ий приріст виробництва шкіри, а в розвиваючихся – 49%. Тобто укладається багато договорів нанапряману працю з давальницькою сировиною.

ТАБЛИЦЯ 1

Назва країни	Проблеми	Наслідки	Прогноз
1	2	3	4
Німеччина, Голандія	Зменшення обсягів виробництва сировини при постійному попиті на неї	Ажіотаж на сировинному ринку. Пошук нових постачальників. Підйом цін	Зростання вартості готових виробів при погіршенні їх якості
Франція, Великобританія	Коров'ячий сказ та ящур	Зростання цін на перевірку сировини	Заборона забою тварин, що народилися до 1996 року та підвищення цін шкури

			молодняка
Туреччина	Націленість виробництва на зовнішній ринок	Найбільші втрати від економічної кризи 1996-1997 років в Азії та Росії	Перехід до нових ринків Європи, Китаю, Японії
США	Наступ імпортерів готової дешевої продукції (Китай, Мексика)	Зміни внутрішньої структури галузі з метою зменшення собівартості продукції	США залишається крупним експортером шкірсировини. Основні покупці – Китай, Тайвань
Бразилія	Девальвація національної валюти	Експорт “вет-блю” зріс на 120%	Введення 10% експортного мита
Італія	Зниження обсягів виробництва шкір і продукції з неї 80% ринку спрямовано на експорт	Зростання імпорту дешевого взуття	Ріст виробництва не досягне рівня 1996-1997 років

Занепад легкої промисловості України відзначалися і на шкіряній і шкіроперероблювальній промисловостях. Так на початку 1999 р. випуск продукції легкої промисловості скоротився в сім разів порівняно з минулим десятиріччям. Темпи росту випуску продукції шкіряної промисловості 1999 року порівняно з 1998 роком – 7.5 % , тобто відмічалось значне зниження. А виробництво наступних видів шкір має постійну тенденцію до зниження:

ТАБЛИЦЯ 2. Виробництво шкір в Україні

	1994	1995	1996	1997
Хромові шкіри, млн. дм ²	863	430	210	115
Юхтові шкіри, млн.	77	43	28	14

ТАБЛИЦЯ 3. Обсяги експорту та імпорту шкірсировини в Україні (тис. доларів США)

Рік		4101 *	4102**	4103***
1996	Імпорт	762.38	1.41	92.91

	Експорт	63 234.48	1 378.94	1 125.14
1997	Імпорт	3 078.52	108.97	45.78
	Експорт	63 278.63	291.51	1 407.81
1998	Імпорт	5 390.54	381.06	30.06
	Експорт	23 070.05	77.21	443.51
1999	Імпорт	3 838.24	11.68	6.37
	Експорт	22 403.94	0.00	115.01

Коди згідно ТН ЗЕД:

- 4101 – шкури великої рогатої худоби;
- ** 4102 – шкури овець, ягнят;
- *** 4103 – шкури кіз та рептилій.

Імпорт шкіряної давальницької сировини до України має наступні переваги:

- збільшення зайнятості працівників галузі;
- освоєння нового обладнання, технологій.

Так, наприклад, єдине функціонуюче підприємство м. Києва ЗАТ “Чинбар” працює на італійському обладнанні фірми “Ріцці”, “Вінді”, німецькому – фірми “Доце”.

- частина готової продукції заповнює ринок якісною продукцією.

Негатив імпорту сировини: гальмування вітчизняного виробництва шкіряної сировини.

Але статистичні дані за 1998 рік вказують на перевагу експорту сировини з України приблизно в 3 рази (табл.1.).

Експортно-імпортні операції із давальницької сировини

ТАБЛИЦЯ 4

Найменування	Давальницька сировина				Готова продукція виготовлена з давальницької сировини			
	Вартість, тис.\$		Питома вага в заг. обсязі, %		Вартість тис.\$		Питома вага в заг. обсязі, %	
	Експ.	Імп.	Експ.	Імп.	Експ.	Імп.	Експ.	Імп.
Шкіряна сировина і вироби з них	61131,47	29023,44	23,40	2,7	7040,34	4514,46	0,43	1,36
Шкіряна сировина	61131,47	20996,95	23,40	1,95	1353,70	4381,31	0,08	1,32
Вироби з шкіри	0,00	930,52	0,00	0,09	1656,55	58,35	0,10	0,02

А насправді ситуація ще складніша, бо ціна імпорту шкіряної сировини 9,78\$ за 1 кг, а це в 4 рази перевищує експортну ціну на вітчизняну сировину, яка вивозиться в країни далекого зарубіжжя.

Зрозуміло, що напрямок руху сировини через кордон України залежить в значній мірі від митних зборів. Нами дано аналіз нормативно-правових актів, пов'язаних з цією проблемою.

Так згідно закону України "Про операції з давальницькою сировиною в ЗЕД від 15 вересня 1995 р. при ввезенні шкіряної давальницької сировини в Україну ввізне мито, збори інші податки сплачує український виконавець. Тіж збори він сплачує за частину готової продукції чи давальницької сировини, які використовуються для оплати праці. Іноземний замовник не сплачує навіть вивізного мита при вивезенні готової продукції з України.

При вивезенні сировини з України і ввезенні готової продукції, яка була виготовлена з неї, в Україну, українські замовники не сплачують необхідних зборів.

Зрозуміло, що законодавство створювалось таким чином, щоб повернути давальницьку сировину на вітчизняні підприємства, бо це дає свій соціальний економічний ефект. Останній крок в цьому напрямку – постанова КМУ від 23 червня 1999 р., яка скасовує додатковий митний збір у розмірі 2% на імпорт давальницької сировини.

Щодо експорту ситуація складніша, бо така схема почалась широко використовуватись українськими підприємствами для уникнення сплати ввізного мита за імпортовані товари. Крім того така дешева продукція спричиняла тиск на вітчизняного товаровиробника.

У 1998 р. втрати держави за рахунок пільгового оподаткування готової продукції, яка ввозиться після переробки давальницької сировини закордоном, більше 200 млн. грн., а за 2 міс. 1999 р., 715 тис. грн.

Для покращення ситуації з експортом давальницької сировини приймалися наступні акти:

- постанова про затвердження переліку предметів промислового призначення, що застосовуються в виробничій сфері, вивід (пересилання) яких громадянами України, іноземними, особами без громадянства за межі митної території України заборонено від 11 вересня 1996 р.

Цей перелік включає шкури ВРХ, коней, овець, іншу шкіряну сировину, парну, консервовану, але не дублену.

- постанова "Про тимчасове обмеження вивозу давальницької сировини для виготовлення окремих видів готової продукції" від 30 листопада 1996 р.

І ці постанови дали свої результати, так у 1998 р. Україна вивезла давальницької сировини, в тому числі і шкіряної, на 98,2 млн. \$, або у 9,5 разів менше ніж імпортувала.

Завдяки цьому в структурі експорту відбулись позитивні зміни: зменшились обсяги необроблених шкур (28%-1999 рік) і збільшились – готової шкури (70%-1999 рік) [4]. Структура імпорту (10% - шкури, 79% - готова шкіра) не сприяє розвитку вітчизняного виробництва. Тобто Україна вивозить сировину, а ввозить готову продукцію. Економічні витрати зростають кратно різниці в цінах експорту та імпорту.

Отже, навіть на перший погляд видно, що не все так добре у світі традиційно міцних шкірвиробників. Всі країни в більшому чи меншому ступені

постраждали від кризи 1996-1997 років та від епідемії коров'ячого сказу. Загалом шкіряний ринок не розвивається, бо капітал вкладається в високо-технологічні галузі.

Щоб повніше зрозуміти причини вивозу вітчизняної шкіряної сировини необхідно зрівняти її якість з іноземною на прикладі гістологічної будови ВРХ США і України (табл. 5)

Показники гістологічної будови шкіряної сировини (ВРХ)

ТАБЛИЦЯ 5.

ПОКАЗНИКИ	ТОПОГРАФІЧНА ДІЛЯНКА ШКУРИ					
	Чепрак		Вороток		Пола	
	США	Укр.	США	Укр.	США	Укр.
Товщина сосочкового шару, мм	1,68	1,2	1,35	1,1	1,64	1,1
Товщина сітчастого шару, мм	6,74	4,3	5,5	3	5,6	2,6
Товщина сітчастого шару до дерми, %	80,1	78,2	80,3	73,1	77,0	70,2
Кут нахилу пучків до поверхні епідермісу, град	64,0	61,5	54,1	37,6	53,4	31,8

Аналіз даних таблиці показує, що шкіри мають майже однакові показники якості, а різниця в деяких використовується в виготовленні різних видів шкір. Так з американських шкір з кращими значеннями зносостійкості (більший кут нахилу колагенових волокон, товстіший сітчастий шар) виготовлення підосвейні шкіри, а з вітчизняних шкір з кращою еластичністю – шкіру для верху взуття.

Але значний природний потенціал української сировини зменшується у процесі підготовчих операцій виготовлення. Починаючи з забою тварин, зняття шкір, за кордоном це відбувається автоматизовано. Тому зменшуються вади шкір і втрати в процесі виробництва.

Принципи консервування однакові, але у нас існують недоліки, пов'язані з низьким рівнем технології (Табл. 6)

Порівняння процесів консервування шкір

ТАБЛИЦЯ 6

США	Україна
<i>ОДНАКОВІ МЕТОДИ КОНСЕРВУВАННЯ:</i>	
- сухе соління в ростил; - пікелювання	
<i>ТУЗЛУКУВАННЯ;</i>	

А) місце протікання процесу;	
- в рухомих барабанах.	- в чанах
Б) звільнення від зайвого консервуючого розчину:	
- автоматичний віджим	- шкури підвищують на 2 год для стікання
В) додаткове підсолювання:	
- ні	- так
Г) кратність використання р-ну Тузлуку:	
- 1 раз	- 3-7 разів
Сухе соління в барабанах	Сухе соління в ростил
А) використання Na Cl і антисептиків в % від маси шкур:	
- 20-30 %	-40%
- 0,1-0,2 %	0,4-1%
Б) тривалість процесу:	
- 50 год	- 4-7 діб
В) усол шкур:	
-10%	-13-15%

Тобто виробництво шкіряної сировини через недостатньо автоматизованість, низький рівень технологічних процесів знижує якість вітчизняних шкур.

Незважаючи на це українську шкіряну сировину продовжують вивозити. Так як вона має достатній рівень якості, низькі ціни, які частково обумовлені дешевою робочою силою, яка широко застосовується в виготовленні шкур. Крім того до недавнього часу законодавство мало багато пільг в оподаткуванні давальницької сировини.

Для вирішення проблем вітчизняних виробників слід вивчати досвід зарубіжних країн. Навіть, проводячи заходи тарифного і нетарифного регулювання, Україна вивозить набагато більше шкіряної сировини, ніж імпортує. Українські шкірвиробники потребують сучасних технологій виробництва та державної підтримки (максимальні митні ставки на вивіз сировини і ввіз готової продукції, мінімальні – на вивіз готової продукції та ввезення сировини).